

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ФАКУЛТЕТ ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ

УЧЕБЕН ПЛАН

Утвърждавам: РЕКТОР НА СУ „СВ. Климент Охридски“

Приет на Академически съвет с протокол
№ ..... / 10.2017

Професионално направление: 4.4. Науки за Земята

докторска програма „География на населението и селищата“

Образователна и научна степен “ДОКТОР”

Форма на обучение: редовна – Р / задочна - З (дистанционна) (Д) / самостоятелна подготовка - С
Продължителност на обучението (брой семестри): 6 (3 години) / 8 (4 години) / 6 (3 години)

Професионална квалификация: ДОКТОР ПО ГЕОГРАФИЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО И СЕЛИЩАТА

Квалификационна характеристика

Научна специалност: 4.4. Науки за Земята (География на населението и селищата) Докторска програма

1. Насоченост, образователни цели

Географията е една от фундаменталните научни дисциплини от основаването на СУ „Св. Климент Охридски“. През годините от тогава се е утвърдила като водеща в рамките на природните науки. Едно от основните направления, което прави връзката между природните и хуманитарните науки, е География на населението и селищата. За дълъг период от време Географията на населението и селищата функционира като самостоятелна катедра в Геолого-географски факултет. Тя е подготвила едни от водещите демография, планисти и регионалисти на България. Последните 15 години Географията на населението и селищата намери своето логично място в катедра „Социално-икономическа география“. Тя представява естествена връзка и с магистърската степен, администрирана от същата катедра „Регионално развитие и управление“, в която основен акцент е регионалният анализ и управление на човешките ресурси и селищната мрежа.

Целта на обучението по докторска програма „География на населението и селищата“ е да се подготвят специалисти с компетентности в областите на Геодемография, Управление на човешките ресурси, Регионално управление и развитие и Геоурбанистика. Специалисти, които могат и се реализират в държавната и местна администрация.

Обучението в докторската програма е насочено към получаване на задълбочени знания в областта на:

- методи на геодемографски анализ;
- изработване на демографски политики и мерки;
- изследване и анализиране поведението на големи групи от хора;
- разработване на регионални социално-икономически политики;
- функциониране, правомощия и приоритети на държавната и местна администрация;
- принципи на териториалното и селищно устройство.

ЦЕЛЕВАТА ГРУПА на тази докторантура е насочена към широк кръг от кандидати, завършили образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалностите: География, Регионално развитие и политика, Право, Международни отношения, Философия, Социология, Социални дейности, Публична администрация, Стопанско управление, Маркетинг, Мениджмънт, Икономика, Финанси, Статистика, Информатика, Туризм, Геология, География и биология, История, Етнология, Културология, Европеистика, Балканистика, Антропология, Екология, Културна антропология, специалности от направление Демография, Филология, Информационни технологии, Обществени политики и практики, Архитектура, Урбанизъм, Медицина, Инженерни науки, Агробизнес, Журналистика.

- 2. Обучение (знания и умения, необходими за успешна професионална дейност; общо теоретична и специална подготовка и др.)**
 Приемът на докторанти за държавна субсидия (редовни и задочно) се извършва с конкурсен писмен и усетен изпит пред назначена изпитна комисия, по предварително обявена тематична конкурсна програма и западен език - (английски, френски, немски, испански или италиански).
 В организационно отношение докторската програма е организирана в три модула:

I. УЧЕБНА ДЕЙНОСТ

Задължителен минимум ECTS кредити – в зависимост от формата на обучение: 60 (Р, З) и 50 (С)

ДОКТОРАНТСКИ МИНИМУМ – задължително 30 (Р, З (Д)), / 20 (С) ECTS кредита

Наименование на учебната дисциплина	Вид на докторантския курс	Оценяване	ECTS кредити	ЧАСОВЕ			Всичко задължителни занятия	Разпределение по години
				лекции	Семинарни занятия	Извън аудиторна заетост		
Докторантски минимум по специалността	Задълж.	изпит	20	не	не	600		Първа година
<i>Изпитът се провежда по програма и конспект в две части – обща, за всички докторанти и специална, предложена от ръководителя и утвърдена от катедрата</i>								
Докторантски минимум по западен език	Задълж.	изпит	10	не	не	300		Първа година
<i>Изпитът е задължителен само за докторанти в редовна и задочна (дистанционна) форма на обучение и не е задължителен за докторанти на самостоятелна подготовка</i>								

Задължително-избираеми докторантски курсове (20 ECTS кредита)

Наименование на учебната дисциплина	Вид на докторантския курс	Оценяване	ECTS кредити	ЧАСОВЕ			Всичко задължителни занятия (хораричен)	Разпределение по години
				лекции	Семинарни занятия	Извън аудиторна заетост		
Съвременни модели на демографско развитие	Задълж.	изпит	10	60	не	240	300	Първа и втора година
Глобални градове и процеси в градското развитие	Задълж.	изпит	10	60	не	240	300	Първа и втора година
Управление и превенция на териториални конфликти	Задълж.	изпит	10	60	не	240	300	Първа и втора година
Социална география	Задълж.	изпит	10	60	не	240	300	Първа и втора година
Регионален маркетинг	Задълж.	изпит	10	60	не	240	300	Първа и втора година

*Докторантите избират минимум 2 учебни дисциплини

** Щатните преподаватели в СУ зачислени в самостоятелна форма избират минимум 1 учебна дисциплина. Останалите кредити се набавят от другите модули.

Избираеми докторантски курсове (10 ECTS кредита)

Наименование на учебната дисциплина	Вид на докторантския курс	Оценяване	ECTS кредити	ЧАСОВЕ			Всичко задължителни занятия (контракти)	Разпределение по години
				лекции	Семинарни занятия	Извън аудиторна заетост		
География на градската икономика	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Общински бюджети	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Поведенческа география	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Геодемография	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Конфесионална география	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Селски селища и проблеми на руралните райони	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Териториални модели на селищно развитие	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Местно самоуправление и самоорганизация на териториалните общности	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо
Модели и концепции на мултикултурно развитие през XXI век	Избираем	изпит	5	30	не	120	150	текущо

* Докторантите избират минимум 2 учебни дисциплини

** Щатните преподаватели в СУ зачислени в самостоятелна форма избират минимум 1 учебна дисциплина. Останалите кредити се набавят от другите модули.

Задължителният модул включва 5 дисциплини (от които докторантите избират минимум 2) с основополагащо значение за професионалното изграждане на докторантите и тяхната квалификация в областта на География на населението и селищата. Курсовете засягат преди всичко теоретичните и научни основи на социално-икономическото развитие. Избираемия модул (9 дисциплини – от които докторантите избират минимум 2) има за цел да даде по-тясна квалификация на докторантите в някои от най-важните от практическа гледна точка аспекти на социално-икономическото и демографското развитие. Целта на дисциплините в отделните модули е да дадат професионални знания и умения на

докторантите, в съответствие с най-съвременните тенденции в съответната предметна област. Дипломирането се осъществява на база защитена докторантска теза.

По предложение на научния ръководител и след утвърждаване от Катедра „Социално-икономическа география“, в индивидуалния план могат да се включат и други изборни курсове, освен изброените. Докторантите могат да избират всеки един курс от други докторски и магистърски програми на СУ „Св. Климент Охридски“, както и от други университети, с които СУ „Св. Климент Охридски“ има договори за сътрудничество, вкл. докторантска мобилност. Всеки такъв курс придобива статут на изборен и се зачита с 5 кредита.

Посещението и оценките от задължителните и избираемите докторантски курсове се удостоверяват с протокол, издаван от катедра „Социално-икономическа география“. Протоколът се представя на инспектора на катедрата в рамките на 10 работни дни след полагането на изпита.

II. НАУЧНОИЗЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Задължителен минимум ECTS кредити в зависимост от формата на обучение: 110 (P), 120 (З – Д), 130 (С)

1. Работа по дисертацията (задължително 50 ECTS кредита за всички форми на обучение)

Наименование на дейността	ECTS кредити	Разпределение по години
Подготовка на дисертационния труд (проучване на литература теренни изследванияр практики и други)	15	текущо
Представяне на дисертацията на научния ръководител и отчисляване с право на защита	15	Последна година
Вътрешно обсъждане на дисертацията	20	Последна година

2. Научноизследователска дейност (задълж. според формата на обучение: 60 (P), 70 (3 – Д), 80 (С))

Наименование на дейността	ECTS кредити	Разпределение по години
ПУБЛИКАЦИИ, свързани с дисертацията	Задължителен минимум от 40 ECTS кредита за докторантите от всички форми на обучение	
1. Публикации в специализирано научно списание/ издание, индексирани в Thomson Reuters/ Web of Science/ Scopus	По 50 на публикация	текущо
2. Публикации в други специализирани индексирани научни списания/издания	По 30 на публикация	текущо
3. Публикации в специализирани научни издания с редколегия (неиндексирани списания, годишници, сборници и др.)	По 15 на публикация	текущо
4. Публикации в издания без редколегия	По 5 на публикация	текущо
УЧАСТИЯ/ДОКЛАДИ пред научни форуми	Задължителен минимум ECTS кредити – според формата на обучение: 20 (P), 30 (3 – Д), 40 (С)	текущо
1. Доклади на международни научни форуми в чужбина и в страната	По 15 на участие/доклад	текущо
2. Доклади на български научни конференции, школи или семинари	По 10 на участие/доклад	текущо
3. Доклади в рамките на специализиран семинар на катедрата	По 5 на участие/доклад	текущо
Участие в проект	Няма задължителен минимум кредити. При участие се присъждат: за университетски проект – 5 кредита, за национален – 10 кредита, за международен – 25 кредита.	текущо

Забележка: Когато кредитите са набрани от повече от една публикация или повече от едно участие с доклад на научен форум, различните публикации/доклади трябва да представяват различни резултати от дисертационния труд

При публикации/участие с доклади в съавторство, кредитите се преизчисляват пропорционално на декларираното участие.

При наличие на импакт фактор, кредитите за съответната публикация се умножават по (1 + импакт фактора)

3. Допълнителни дейности (няма задължителен минимум кредити)

1. Участие в заседанията на катедрения съвет, на които се разглеждат въпроси, свързани с докторантската степен, за което задължително се поканва	По 1 кредит на участие	текущо
2. Възлагане на административна работа (участие като квестор в провеждането на изпити и други)	По 1 кредит на участие	текущо
3. Участие в организиране и провеждане на семинари, срещи, конференции и други инициативи	По 1 кредит на участие	текущо
4. Подпомагане работата с дипломанти (при необходимост)	За научно ръководство – по 2 кредита на защитена магистърска теза – по един кредит на рецензия	След полагане на задължителните изпити

Забележка:

Дейностите по т. 3 Допълнителни дейности са заложен в съответствие с чл. 52, ал. 1 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“

III. ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Задължително 10 ECTS кредита само за докторантите в редовна форма на обучение

Наименование на дейностите	ECTS кредити	Разпределение по години
Възлагане на преподавателска дейност (до 45 часа за учебна година без заплащане)	До 5 на учебна година	След полагане на задължителните изпити

Забележка 1:

Педагогическата дейност е заложена на основание чл. 60, ал. 2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ, след полагане на изпитите от индивидуалния план на редовен докторант. Може да се възлага преподавателска дейност, като 45 часа на учебна година са без заплащане, а остатъкът от 45 до 120 часа на учебна година със заплащане.

Забележка 2:

Семинарното занятие с хораримум 30 часа, проведено с една група носи 5 кредита. Ако курсът включва повече часове, повече групи или двете, броят на кредитите се увеличава пропорционално. Ако не съществува организационна възможност на докторант да бъде възложено реално водене на семинарни занятия, по преценка на научния ръководител му се възлага разработването на методически материали за семинарни занятия.

Обучението е в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Прилагането на системата за нагрупване и трансфер на кредити в обучението по учебния план е съобразено с Наредба № 21/2004 за прилагане на система за нагрупване и трансфер на кредити във висшите училища, както следва: 60 кредита за учебна година.

Настоящият учебен план осигурява задължителен минимум от 360 часа аудиторна и 5040 часа извънаудиторна натовареност, което се равнява на 180 ECTS кредита.

На базата на този учебен план всеки докторант изготвя заедно с научния си ръководител индивидуален учебен план за целия срок на обучение не по-късно от три месеца след зачисляването, в съответствие с Правилника за условията и реда на придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ. Ежегодно се представя отчет за извършената работа по плана и, при необходимост, актуализация на индивидуалния план, които се обсъждат и приемат на катедрен съвет на катедра „Социално-икономическа география“ и се внасят за утвърждаване във Факултетен съвет.

Професионални компетенции

А. (обща компетенция) – След завършване на обучението докторантите

ще знаят:

- финансово-правните и нормативни уредби при изработване и прилагане на демографски политики;
- основни методи за анализ на селищното устройство и планиране, и управление на градските територии;
- механизмите на регионалното развитие, връзките и комуникациите между различните нива на административно-териториалното устройство на България;
- сложната съвкупност от йерархични нива и тяхното функциониране в държавната и местна администрация.

ще могат:

- да обработват и анализират големи бази с демографски данни на национално, регионално и локално ниво;
- да анализират демографските тенденции и потребности на регионите за изработването на регионални демографски политики;
- да извършват систематизация и класификация на селищата по различни признаци за нуждите на планирането и устройството на територията;
- да анализират репродуктивните и миграционни нагласи на населението с цел изготвянето на краткосрочни, средносрочни и дългосрочно геодемографски прогнози;

Б. (специални компетенции) – След завършване на обучението докторантите

ще знаят:

- расовият, етнически и лингвистичен състав на населението;
- факторите, определящите нивата на раждаемост, смъртност и естествен прираст;

- показателите, определящи демографските тенденции и стоящи в основата на всички видове демографски прогнози;
- причинно-следствените връзки, определящи демографската ситуация на една територия;
- принципите в развитието на селищната мрежа и функционално-териториалното устройство;

ще могат:

- да разчитат геодемографски карти и модели;
- да анализират възрастовата и образователната структура на населението за нуждите на социалната политика;
- да моделират поведението на различни кохорти от население;
- да анализират и превантират етно-религиозни конфликти;
- да установяват трансформацията на различни видове идентичности;
- да правят връзка между отделните религии и религиозни течения за предотвратяване на религиозни конфликти и напрежение;
- да участват в изработването на областни и общински стратегии за развитие в социално-икономическата, демографската и урбанистична част;

Професионална реализация

Завършилите успешно докторантска програма „География на населението и селищата“ притежават необходимата квалификация, знания и умения за работа в правителствени и неправителствени организации на национално, регионално и местно ниво, в държавни и частни фирми, в областта на регионалното планиране и селищното устройство, в научноизследователски, проектантски и консултантски центрове, висши училища и обучителни центрове.

А. (основни видове професионална дейност) – Различни ръководни и експертни длъжности в държавната и местната администрация и отделите човешки ресурси на държавни и частни фирми като:

- държавни служители на национално ниво;
- в областна и общинска администрация;
- в неправителствени организации;
- в държавни и частни фирми при подбор, подготовка и обучение на персонала;
- квалифицирани специалисти в научноизследователски, проектантски и консултантски и консултантски центрове, агенции за проучване на общественото мнение;
- обучители и коуч специалисти, консултантски фирми;
- социални и здравни медиатори;
- преподаватели във висши училища и др.

Б. (специализирани видове професионална дейност) – Участие в разработването и приложението на областни и общински стратегии за развитие, интегрирани планове за градско възстановяване и развитие, и проекти, свързани с оперативните програми и структурни фондове на Европейския съюз.

Образователното профилиране позволява:

- познаване на основните демографски статистически източници;
- изработването на модели за регионално развитие на административно-териториални единици;

- работа с уязвими малцинствени групи;
- анализиране, разрешаване и превангиране на конфликти на личностно и общностно ниво;
- изследване на обществените нагласи за нуждите на селищното и териториално планиране.

Учебният план е приет с решение на Факултетния съвет с протокол № 12 / 17.10.2017

Декан

доц. д-р Филип Мачев